

БРАТЯ ГРИМ
СКАЗАНИЕ ЗА АДЕЛГЕР ОТ
БАВАРИЯ

Превод от немски: Цочо Бояджиев, 2009

chitanka.info

По времето на император Север в Бавария живеел херцог на име Аделгер, който бил много почитан и не искал да се смири пред римляните. Когато до ушите на краля достигнало, че никой в цялата империя освен херцог Аделгер не му отказвал полагащото се нему почитание, проводил пратеници в Бавария и го повикал в Рим. Аделгер имал доверен човек, с когото се съветвал по всякакви въпроси, та го повикал в покоите си и казал: „Криво ми е, понеже римляните пратиха да ме повикат, пък не ми е по сърце да отида; те са лоша пасмина и ще ми сторят зло; с удоволствие бих искал да отклоня това пътуване, та дай ми съвет ти, който имаш умни хрумвания.“ Старият съветник отвърнал: „Охотно ще те посъветвам как да запазиш честта си; послушай ме, събери людетe си, накарай ги да надянат най-хубавите одежди, които се намерят в страната, тръгни с тях към Рим без страх и му отдай правото. Понеже не си достатъчно силен, че да се сражаваш срещу Римската империя; ако обаче кралят поиска нещо, което надхвърля правата му, зло ще го стигне.“

Херцог Аделгер свикал хората си и се отправил с тях към кралския двор в Рим, където бил приет зле. Кралят се развикал гневно насреща му: „Причини ми много страдания и днес ще платиш за това с живота си.“ „Твоят пратеник, отговорил Аделгер, ме повика тук, за да чуя справедливата присъда, която ще изрекат всички римляни и на която ще се подчиня, разчитайки и на милостта ти.“ „За милост не може да става и дума, рекъл кралят, главата ти трябва да бъде отсечена и владенията ти да бъдат предадени другиму.“

Като видели гнева на краля, римляните се събрали и поискали животът на херцога да бъде запазен. След което се посъветвали помежду си, срязали дрехата му, така че да достига едва до коляното, и остригали отпред косата му, с което искали да опозорят благородния герой.

Аделгер се прибрал силно опечален в дома, в който се бил подслонил. Хората му се натъжили, ала старият съветник казал: „Господарю, Бог да те пази! Довери ми се и постъпи, както те съветвам, и ще видиш, че всичко ще се обърне в твоя чест.“ „Ти ме посъветва, рекъл Аделгер, да дойда тук; ако сега оправиш делата ми, ще те ценя още повече; ако обаче не си възстановя честта, никога повече няма да се върна в Бавария.“ Старецът казал: „Господарю, разкажи ми какво точно се случи, след което прати всички твои люде и

им нареди да се острижат; с това честта ти ще бъде спасена.“ Тогава херцогът извикал един по един всички мъже и рекъл: „Който стои до мен в нещастieto ми, нареждам му, щом ме обича, да се остриже като мен.“ Всички негови хора заявили, че са му верни до смърт и че ще изпълнят каквото им е наредено. В същия миг всички, които го придружавали, се остригали и срязали одеждите си до коляното; героите били стройни и добре сложени, излъчвали достойнство и предизвиквали похвала, така че всеки, който ги видел, се удивлявал на хармоничния им вид.

Рано на другата сутрин Аделгер се отправил заедно с хората си към кралския двор. Като ги видял, кралят извикал, едва сдържайки гнева си: „Говори, човече, кой ти даде този съвет?“ „Доведох със себе си верен слуга, казал херцог Аделгер, който многократно ми е доказвал верността си, та именно той беше; пък и за нас баварците е обичайно всички заедно да понасяме нещастieto, споходило някого. Така всеки е като другия, богат или беден, такъв е нашият обичай.“ Римският крал рекъл: „Дай ми този стар слуга, искам да го задържа в двора си, след като си тръгнеш; по този начин ще си върнеш благосклонността ми.“ Колкото и да не му се искало, херцогът не можел да отклони тази молба, ами уловил верния си съветник за ръката и го предал на подчинение на краля. След което се сбогувал и се отправил към родината си; преди това проводил обаче пратеници и наредил на поданиците си, които искали да придобият ленно право или рицарско звание, да отрежат косите и дрехите си, а който не го стори, щял да загуби десницата си. Когато се разнесъл слухът, че баварците се стрижат по този начин, така започнали да постъпват и всички в немските земи.

Ала не минало много време и приятелството между римския крал и херцога отново се развалило, така че Аделгер отново бил призован, под заплаха от смъртно наказание, да се яви в Рим, защото кралят искал да си поговори с него. Разтревожен от това съобщение, Аделгер проводил тайно пратеник при стария си верен слуга във Велшландия, когото да помоли да му разкрие защо кралят го вика в двора си и да го посъветва дали да отиде, или да си остане у дома. Но старият мъж казал на пратеника на Аделгер: „Не е редно да идваш при мен; преди, когато бях човек на херцога, му дадох най-добрия съвет; той на свой ред ме отстъпи на краля и не постъпи добре; понеже ако

сега предам кралството, ще наруша верността си. Ще разкажа обаче на краля в двора един пример^[26], който запомни и предай на господаря си; той може да се окаже полезен за него и да спаси честта му.“

Рано на следната сутрин, когато целият двор се събрал, старецът се изправил пред краля и го помолил да му разкаже един пример. Кралят отвърнал, че с удоволствие ще го чуе, и старият съветник наченал разказа си: „Преди години, както ми е разправял баща ми, тук живеел човек, който с голямо усърдие обработвал градината си и събирал от нея много добри треви и корени.“ Някакъв пастир разбрал това, промъкнал се една нощ в градината и изпокъсал и изпотъпкал насажденията на човека, така че всичко било унищожено. Така постъпвал в продължение на няколко дена, додето най-сетне градинарят го уловил и поискал да си отмъсти за нанесените щети. Само че пастирът му се изплъзнал и мъжът успял само да му отсече едното ухо. Пастирът обаче не се отказвал от градината, така че мъжът го хванал отново и този път му отрязал члена до половината. „Нека това ти е за урок! — казал той. — Щом те боли, няма вече да дойдеш.“ Скоро обаче раните на пастира зарасли, той поел отново старите си набези и продължил да унищожават тревите и корените на човека, додето онзи не оградил хитро градината с мрежи. Когато пастирът се опитал да се измъкне, бил заловен; градинарят го пробол с копието си и казал: „Сега сладкото ще ти закиселее и скъпо ще ми платиш за посевите.“ След което хванал пастира и го посякъл, както и било редно. Една хитра лисица се спотаявала тихо в някаква близка бразда; когато човекът си тръгнал, лисицата се промъкнала и грабнала сърцето на пастира. Доволен от своя улов, градинарят се върнал, за да отнесе дивеча, но като не намерил сърце, плеснал с ръце и разказал на жена си великото чудо с убийтия от него пастир, който бил голям и силен, ала нямал сърце в тялото си. „Това можеше да се предполага, отговорила жената на градинаря, понеже ако имаше сърце, след като загуби ухото и члена си, пастирът никога не би се върнал в градината.“

Цялата тази умна реч се сторила на пратеника на Аделгер напълно безполезна, понеже той я приел простодушно и ядосан се върнал в Бавария. Когато открил херцога, му рекъл: „Много труд хвърлих, но не постигнах почти нищо; защо изобщо ходих до Рим? Старият ти съветник ти праща само някакъв пример, който разказа на краля. Каза да ти го предам. Дано зло го стигне!“

Когато Аделгер чул примера, той бързо свикал людетe си. „Сега, рекъл той, ще ви разтълкувам този пример, юнаци. Римляните искат да ме оплетат в мрежи; знайте само, че никога няма да стъпя в градината им в Рим. Ако пък ме подирят в Бавария, то тяхното тяло ще бъде прободено, понеже имам сърце, пък и моите хора ще ми помогнат.“

Когато в римския двор научили, че Аделгер не се кани да идва в Рим, кралят заявил, че иска да види в каква страна живее херцогът. Била събрана войска от тридесет хиляди добре въоръжени воители, която бързо се отправила към Бавария; първоначално стигнали до Берн, а сетне преминали през долината на Триент. Храбрият Аделгер събрал всичките си хора, приятели и родственици; двете войски се срещнали при река Ин, херцогът се изправил на едно възвишение и се обърнал към войниците си: „Напред, неустрашими герои! Сега не бива да забравяте, ами трябва да сторите онова, в което сте ми се вrekli. С мен постъпиха несправедливо. В Рим бях съден и понесох наказанието си, когато кралят ме посрами, отрязвайки косата и дрехата ми; по този начин добих прошка. Сега ме вини, без да съм виновен; ако човек падне в битка, това не е чак такава беда. Само че той иска да ни хвърли в тъмница и да ни измъчва, да обезчести жените ни, да избие децата ни, да граби и пали; Бавария никога вече няма да придобие достойнството и честта, които аз ѝ спечелих; така че, юнаци, защитете и двете — тялото и страната си.“ Всички протегнали ръце и се заклели: Който побегне, никога повече няма да притежава каквото и да било и няма да живее в баварските земи. Маркграф Геролд бил пратен от Аделгер да защитава границата от швабите. Той влязъл в ожесточена битка с тях, а Бог го дарил с победата; херцогът на Швабия Бено бил пленен и окачен на бесилката.

Граф Рудолф бил пратен заедно с двамата си братя срещу Бохемия, чийто крал се бил разположил край Залре с огромна войска и опустошавал Бавария. Рудолф лично понесъл знамето и го нападнал решително. Разбил крал Осмиг и си върнал всичко ограбено. След което развял знамето си в Камбах.

Бургграф Вирент пък бил пратен срещу хуните.^[27] Никой не може да каже колко хуни паднали в битката; в един летен ден те били изтласкани до река на име Траун, та едва се измъкнали.

Самият херцог Аделгер повел войската си към Бриксен и я разположил в полето край града; съгледвачите на римляните я

забелязали, развели знаме и потеглили срещу баварците. Кръстосали се саби и се потрошили много копия! Фолквин ударил кралския знаменосец така, че копие то пронизало тялото му. „Връщам го с лихвата на господаря ти, извикал неустрашимият герой, та му кажи, че като посрами моя господар, отрязвайки косите и дрехата му, сега е дошло време да си плати прескъпо за това.“ Фолквин развял отново знамето си, смушкар с шпори жребеца си и се впуснал сред тълпата римляни. Никой не мислел да отстъпва, така че мнозина храбри герои паднали мъртви; битката продължила през целия дълъг летен ден. Зелените знамена на римляните станали кървавочервени, воините се обливали в кръв. Смелите младежи се били вкопчили един в друг, човек срещу човек, кръвта се леела на мили наоколо. Над всичко се носели яростни и болезнени викове. Храбрите герои се сражавали и никой дори не помислял да отстъпи нито пред смъртната заплаха, нито пред страданието; воините не искали да изоставят господарите си, ами тяхна цел била да защитят честта им.

Когато денят превалял, римляните започнали да отстъпват. Като забелязал това, Фолквин, знаменосецът, се устремил право към римския крал; с него напирали смелите баварци с остриите си мечове и пеели бойна песен. Велшците не можели нито да избягат, нито да продължат да се бият. Север видял, че хората му са или избити, или ранени и не са в състояние да удържат позицията си. Захвърлил меча си и извикал: „Рим, Бавария те посрами, животът ми вече няма смисъл!“ Тогава Фолквин посякъл краля; когато кралят бил убит, херцог Аделгер забил копие то си в земята край Хазелбрунен: „Тази земя отвоювах за чест на баварците; нека това бъде тяхната граница завинаги.“

[26] Под „пример“ в случая се има предвид кратка морализаторска история. Жанрът на „примера“ е широко разпространен в литературата на Късното средновековие. ↑

[27] Т.е. унгарците. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.